

Raadsvoorstel

Datum vergadering	: 25 april 2023
Registratie nummer	: GZDGWB/
Voorstelnummer	: RV2023-029
Portefeuillehouder	: Auditcommissie
Bijlage(n)	: 1
Onderwerp	: Nieuwe programma indeling 2024 en kerngericht begroten

Onderwerp

Nieuwe programma indeling 2024 en kerngericht begroten.

Beslispunten

1. Vanaf het begrotingsjaar 2024 de begroting in te delen in de volgende programma's:
 - a. Besturen
 - b. Wonen
 - c. Werken
 - d. Leven
 - e. Omzien
2. Vanaf het begrotingsjaar 2024 een extra paragraaf toe te voegen voor de kerngerichte begroting.
3. In het format voor de programmabegroting in de programma's een kopje 'kerngericht begroten' toe te voegen en de kopjes 'indicatoren', 'beleidskaders' en 'verbonden partijen' te schrappen.

Inleiding

In de programmabegroting 2022 heeft uw raad opdracht gegeven om de belangrijke beleidsthema's voor West Betuwe te onderzoeken op basis van de grote maatschappelijke opgaven en het nieuwe coalitieakkoord. En vervolgens op basis van dit onderzoek een voorstel te doen voor het aanpassen van de programma-indeling. Doel hiervan is om de begroting beter te laten aansluiten op de ambities van de gemeenteraad. En hierdoor een betere sturing op doelen, resultaten en geld door de gemeenteraad te faciliteren.

Artikel 2 van de Financiële verordening gemeente West Betuwe 2021 geeft aan dat de raad in het eerste jaar van iedere raadsperiode een programma-indeling voor die raadsperiode vaststelt. De nieuwe raadsperiode startte in 2022 en de eerstvolgende vast te stellen begroting voor de nieuwe raad was de begroting 2023. Om dit te kunnen realiseren, had uw raad uiterlijk in juli 2022 de nieuwe programma-indeling moeten vaststellen.

De nieuwe coalitie sprak in het coalitieakkoord 2022-2026 de wens uit om de nieuwe programma indeling mede te baseren op het kerngericht werken. In het College Uitvoeringsprogramma en de perspectiefnota 2023 werd deze wens vertaald naar een uit te

voeren onderzoek naar het kerngericht inrichten van onze begroting. Dit onderzoek werd onder aansturing van het college uitgevoerd.

Om te voorkomen dat uw raad tweemaal binnen korte tijd een besluit zou moeten nemen over de programma indeling, liepen beide onderzoeken parallel en houden we in dit voorstel rekening met de uitkomsten van het onderzoek naar de kerngerichte begroting. Uw auditcommissie heeft het onderzoek naar de nieuwe programma indeling uitgevoerd.

Uitkomsten onderzoek programma indeling

In het proces om te komen tot de nieuwe programma indeling hebben we eerst de huidige programma indeling geëvalueerd. Hieruit kwamen de volgende kritiekpunten:

- Veel versnippering in de begroting
- Huidige indeling geen inzicht in grote opgaven
- Belangrijke thema's (wonen, gezondheid, vitale kernen, etc) niet centraal
- Geen inzicht in wat we doen voor de kernen

Vervolgens hebben we verkend wat de voor West Betuwe belangrijke thema's zijn en hoe andere gemeenten hun programma's hebben ingedeeld. Vervolgens hebben we scenario's uitgewerkt en getoetst en we presenteerden het voorkeursscenario op 7 februari tijdens de beeldvormende bijeenkomst van uw gemeenteraad. Op die avond haalden we ook de wensen over de verdeling van de taakvelden over de programma's op en die verwerkten we in dit voorstel.

In de bijlage bij dit raadsvoorstel vindt u een overzicht van de taakvelden per programma. Voor de nieuwe programma's hebben we een tekst geformuleerd waaruit blijkt waar het programma voor West Betuwe voor staat:

Programma Besturen

De gemeente is er voor de inwoners en niet andersom. En daar zijn we op aanspreekbaar. Dat betekent dat onze dienstverlening dichtbij en op maat is. We zetten in op verdere verbetering van onze processen ('Lean') en zetten de inwoner hierin centraal.

West Betuwe wil graag samen met de samenleving haar ambities waarmaken. Dat vraagt om een betrokken manier van besturen, in verbinding met de samenleving. Raad, college en organisatie zijn zichtbaar en benaderbaar voor en in de kernen. Onze gemeente kenmerkt zich door 26 kernen met een eigen identiteit en karakter. Deze moeten behouden blijven.

Daarnaast moet West Betuwe de komende jaren veilig blijven, zijn en voelen. We hebben een proactieve veiligheidsaanpak, waarbij we vooruit kijken en ontwikkelingen monitoren. Dit doen we samen met onze partners (politie, brandweer etc.), maar uiteraard ook met onze inwoners. Veiligheid raakt namelijk direct aan de leefbaarheid. In buurten waar bewoners zich thuis voelen en contact met elkaar hebben, is de veiligheid groter. Daarnaast sluiten we onze ogen niet voor ondermijning en cybercriminaliteit. Dat begint bij bewustwording door communicatie, ook voor persoonlijke veiligheid, zoals gebruik van AED's en buurtpreventie.

Programma Wonen

De gemeente West Betuwe zet in op toekomstbestendige en leefbare kernen. Dit betekent goed wonen en leven voor alle inwoners. Of iemand nu bijvoorbeeld starter, doorstromer of zorgbehoevend is. Elke levensfase kent zijn eigen woonbehoefte. We zorgen voor een passend woningaanbod voor alle woningzoekenden, bereikbare (gebundelde) voorzieningen en een ontmoetingsplek in iedere kern. We richten ons op het versneld bouwen van voldoende woningen en staan, in de geest van de Omgevingswet, open voor nieuwe vormen van huisvesting. Al dan niet door dit tijdelijk mogelijk te maken.

Hierbij hebben we oog voor een aangename woonomgeving. Met oog voor milieuzorg, toegankelijke en betaalbare energievoorziening, klimaatadaptatie, goed toegankelijke openbare ruimte en een fijnmazige bereikbaarheid van de kernen. We vinden het belangrijk dat alle inwoners wonen in een schone, groene, gezonde en veilige leefomgeving, die de samenredzaamheid en onderlinge verbondenheid ondersteunt. Iedereen moet mee kunnen doen in de maatschappij en daarom zetten we in op voor iedereen toegankelijke openbare ruimte en infrastructuur.

Programma Werken

In de gemeente zijn ca. 5.500 bedrijven gevestigd waar 27.800 personen werken. Veel bedrijven zijn gevestigd op de 29 bedrijventerreinen binnen onze gemeente. Daarnaast is er een flink aantal agrarische ondernemers in ons buitengebied te vinden. West Betuwe is daardoor de grootste fruitgemeente in Nederland. Bedrijvigheid in West Betuwe vinden we vooral in de fruitsector, maakindustrie en logistiek. De ambitie van de gemeente is de ontwikkeling van een aantrekkelijk ondernemersklimaat, waarbij ruimte voor ondernemerschap wordt gecombineerd met verduurzaming en behoud en ontwikkeling van een attractief woon- en leefklimaat.

We willen dat iedere inwoner uit West Betuwe gelijke kansen heeft in de samenleving. Ons doel is het verkleinen van het aantal inwoners met een laag inkomen dat problematische schulden heeft en/of moeite heeft om rond te komen, om zo de kansen voor deze inwoners te vergroten. We bieden perspectief en we verzachten de armoede met regelingen voor inwoners met weinig geld. Voor kinderen en jongeren bieden we een pakket aan regelingen, gericht op meedoen en kansengelijkheid. Er is aandacht voor laaggeletterdheid en voor inwoners die digitaal minder vaardig zijn. Want meedoen met de samenleving brengt je zelfvertrouwen, zelfstandigheid en sociale contacten.

Programma Leven

De gemeente West Betuwe zet zich in voor een leefbare omgeving en levendige kernen waarbij onze cultuur(historie) en tradities ons na aan het hart liggen. We willen dat het leuk en prettig leven is voor al onze inwoners in alle 26 kernen. Dat gaat niet vanzelf. Daarom benutten we de kracht van de samenleving en werken we samen met inwoners en

maatschappelijke organisaties. Vanuit het participatiebeleid geven we veel ruimte voor inspraak en initiatief van inwoners. Samen werken we aan een West Betuwe waar inwoners de kans krijgen om elkaar te ontmoeten, te recreëren, te ontwikkelen, hun talenten te benutten en samen te sporten in een nette en groene omgeving.

De ontwikkeling vanuit onderwijs maken we mogelijk door een compleet en zo divers mogelijk aanbod van onderwijs in de gemeente. Basisscholen en peuterspeelzalen willen we behouden, ze zijn dichtbij, toegankelijk en bereikbaar. We ondersteunen scholen bij verduurzaming en er is een gezond binnenklimaat door ventilatie.

Het is belangrijk dat onze inwoners mobiel blijven, kunnen meedoen in de samenleving en voorzieningen binnen bereik zijn. Het is hierbij ook van belang dat de onderlinge kernen goed en veilig verbonden en bereikbaar zijn.

Programma Omzien

Gezondheid is voor iedereen van groot belang. Ons uitgangspunt is dat er voor iedereen passende en betaalbare zorg moet zijn: jong of oud, nu en in de toekomst. We zetten actief in op gezondheidsbevordering en zorgpreventie voor alle generaties. We werken door aan preventieve aanpakken zoals een gezonde kansrijke start van kinderen gedurende de eerste 1000 dagen na de geboorte en jongeren op gezond gewicht.

Bestaande gezondheidsverschillen in de gemeente willen we verkleinen. Een sterke, leefbare samenleving heeft een positief effect op de gezondheid. We werken aan een stevige basisinfrastructuur gericht op gezondheidsbevordering. De GGD, het Sociaal Team, informele organisaties en, zorg- en welzijnsinstellingen zijn hierbij de basis. We helpen onze bewoners niet alleen met een goed zorgaanbod, maar ook door het versterken van het welzijnswerk waardoor mensen elkaar kunnen blijven ontmoeten en actief blijven. In samenwerking met het Rijk en onze partners in de sociale basisinfrastructuur werken we ook aan de opvang, begeleiding en huisvesting van vluchtelingen.

Hoewel het goed gaat met de jeugd zien we naast behoorlijk wat positieve ontwikkelingen, ook enkele negatieve ontwikkelingen. Door grote tekorten en bezuinigingen in de jeugdzorg, krijgen jongeren niet altijd op tijd de ondersteuning die zij nodig hebben. We werken nauw samen met onze regionale partners in de landelijke Hervormingsagenda Jeugd om de hulpverlening te verbeteren en om wachtlijsten te voorkomen en terug te dringen.

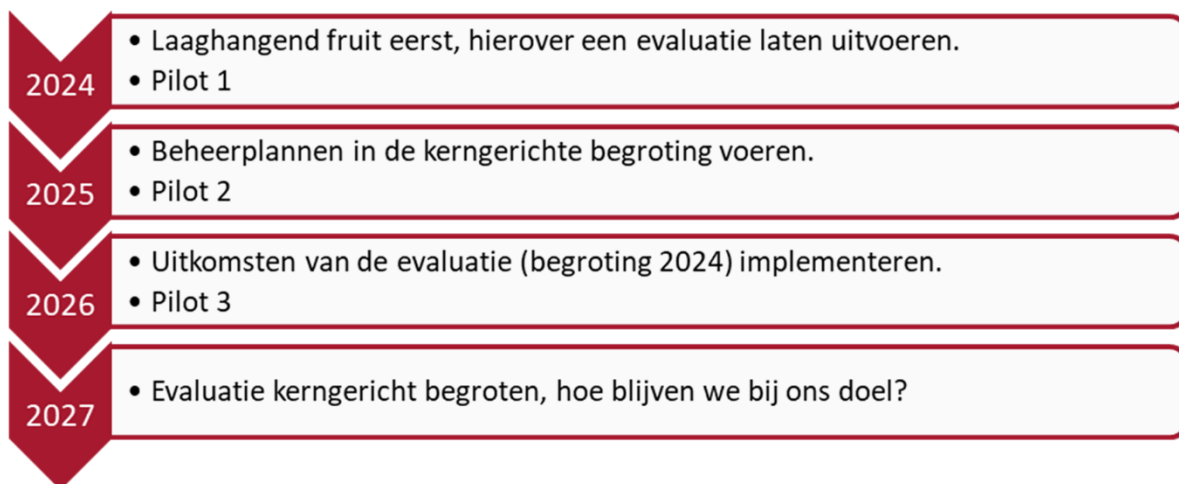
Uitkomsten onderzoek kerngericht begroten

Het onderzoek naar de kerngerichte inrichting van de begroting liep van september tot en met januari. De uitkomst van het onderzoek zijn uitgangspunten voor het kerngericht begroten en een groeipad waarbij via logische stappen steeds meer budgetten kerngericht kunnen worden uitgewerkt.

De uitgangspunten voor kerngericht begroten zijn:

- 1 De budgetten zijn relevant voor en herleidbaar naar de kernen
- 2 De budgetten, die worden verdeeld, zijn van voldoende financiële omvang, we rekenen niet de laatste honderden euro's toe
- 3 Het verdelen over of toerekenen van budgetten aan de kernen mag geen onevenredige administratieve last met zich meebrengen
- 4 Naast financiële gegevens kunnen ook doelen en resultaten worden opgenomen
- 5 In elk programma van de programmabegroting wordt aangegeven welk deel van het programma kerngerichte budgetten betreft
- 6 In een aparte paragraaf van de programmabegroting worden de deelbegrotingen per kern weergegeven.

We kiezen voor een groeipad, waarbij ruimte is om te leren en het kerngericht begroten door te ontwikkelen:

Dat betekent dat in de begroting 2024 de volgende budgetten in aanmerking komen voor kerngericht begroten:

- Projecten
- Investerings
- Onderhoud gebouwen
- Subsidies*
- Leefbaarheidsbudget*
- Beheerplannen

In 2024 alles met een eigen nummer en de onderwerpen die eenvoudig kunnen worden toegerekend.

Samenvatting

De onderzoeken naar de nieuwe programma indeling en naar kerngericht begroten zijn afgerond.

Op basis van de uitkomsten van deze onderzoeken besluit u hoe de programma's en de programmabegroting vanaf begrotingsjaar 2024 worden ingericht.

Besluitgeschiedenis

N.v.t.

Beoogd effect

Een toekomstbestendige programma indeling die de financiële sturing op belangrijke ambities door uw raad beter ondersteunt.

Argumenten

1.1 De nieuwe programma indeling zorgt voor meer overzicht op de belangrijke thema's

Een compacte programmabegroting met een indeling op de voor West Betuwe belangrijke onderwerpen faciliteert de sturing op hoofdlijnen door uw raad.

1.2 De nieuwe programma indeling is toekomstbestendig

De nieuwe indeling is tijdloos, nieuwe ambities uit volgende raadsperiodes kunnen hierin worden ondergebracht. Uiteraard kan de gemeenteraad altijd in een volgende periode besluiten om de indeling aan te passen.

2.1 Hiermee geeft u op kernniveau inzicht in de beschikbare budgetten

Per kern worden volgens het groeipad budgetten inzichtelijk gemaakt. Bij de doorontwikkeling kan de gemeenteraad op termijn ook besluiten in hoeverre vanuit de kernen zeggenschap over deze budgetten mogelijk is.

3.1 Dit zorgt voor een overzichtelijke indeling van de inhoud van de programmabegroting

Kerngerichte budgetten kunnen in meerdere programma's voorkomen. Bij elk programma ziet u straks welk deel kerngerichte budgetten betreft en welk deel op niveau West Betuwe is geraamd. De verplichte indicatoren en de beleidskaders kunnen elders als bijlage in de begroting worden opgenomen en de informatie over verbonden partijen nemen we op in de paragraaf Verbonden partijen.

Kanttekeningen

1.1 Elke indeling van de programma's is in beginsel arbitrair

De gemeentefinanciën zijn volgens landelijke wetgeving verdeeld over 73 taakvelden. De gemeenten zijn vrij om deze taakvelden naar wens op een hoger aggregatieniveau in te delen in programma's. Daarbij moeten altijd keuzes gemaakt worden bij welk programma het taakveld het beste past. Een keuze voor het ene programma sluit automatisch onderbrengen in een ander programma uit. Zolang we inzichtelijk maken welk taakveld waar is ondergebracht, is voor u duidelijk wat het programma inhoudt.

Financiën

Dit voorstel leidt tot een andere indeling van de financiële begroting. Hieronder vindt u het overzicht van de verdeling van baten en lasten over de huidige programma's op basis van de actuele begroting 2023.

		Lasten	Baten
Bestuur en ondersteuning	1	21.861.614	2.128.605
Veiligheid	2	5.845.330	107.028
Verkeer, vervoer en waterstaat	3	16.179.441	6.693.460
Economie	4	2.169.764	1.985.265
Onderwijs	5	7.231.391	1.719.196
Sport, cultuur en recreatie	6	13.663.382	4.101.435
Sociaal Domein en Volksgezondheid	7	52.097.007	12.240.665
Duurzaamheid en Milieu	8	18.009.313	18.590.159
Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	9	13.407.750	8.199.541
Financiering en algemene dekkingsmiddelen	10	6.965.592	101.665.230
	Totaal	157.430.584	157.430.584

Hierna zit u het overzicht van de verdeling van baten en lasten over de nieuwe programma's:

		Lasten	Baten
Besturen	1	10.965.820	2.115.512
Wonen	2	29.004.077	24.922.113
Werken	3	15.681.475	10.306.565
Leven	4	46.134.335	17.928.899
Omzien	5	31.935.485	150.000
Financiering en algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien	hoofdstuk	23.709.392	102.007.495
	Totaal	157.430.584	157.430.584

Communicatie en participatie

Uw besluit is vooral van belang voor de uitwerking in de planning & controlproducten vanaf 2024. De communicatie van dit besluit is dan voornamelijk intern naar college en organisatie gericht. Het moment om over de verandering naar buiten te communiceren is bij de publicatie van de perspectiefnota 2024 en de begroting 2024.

Uitvoering/Planning

Uw besluit over de nieuwe programma indeling verwerkt het college in de perspectiefnota 2024, waarin zij de doelen en resultaten voor de begroting 2024 voorbereiden. Uw besluit over beslispunten 2 en 3 verwerken zij in de programmabegroting 2024.

Raadsbesluit

De raad van de gemeente West Betuwe;

gelezen het voorstel van de auditcommissie van 27 maart 2023,

besluit:

1. Vanaf het begrotingsjaar 2024 de begroting in te delen in de volgende programma's:
 - a. Besturen
 - b. Wonen
 - c. Werken
 - d. Leven
 - e. Omzien
2. Vanaf het begrotingsjaar 2024 een extra paragraaf toe te voegen voor de kerngerichte begroting.
3. In het format voor de programmabegroting in de programma's een kopje 'kerngericht begroten' toe te voegen en de kopjes 'indicatoren', 'beleidskaders' en 'verbonden partijen' te schrappen.

Aldus besloten in de openbare vergadering
van 25 april 2023, nummer 2023-029,

de griffier,
Hans van der Graaff

de voorzitter,
Servaas Stoop

Bijlage Nieuwe programma indeling: taakvelden per programma

Programma 1. Besturen
<i>Taakveld</i>
Bestuur
Burgerzaken
Crisisbeheersing en brandweer
Openbare orde en veiligheid
Parkeerbelasting

Programma 2. Wonen
<i>Taakveld</i>
Milieubeheer
Riolering
Afval
Ruimte en leefomgeving
Grondexploitaties
Wonen en bouwen
Parkeren

Programma 3. Werken
<i>Taakveld</i>
Beheer overige gronden en gebouwen
Economische ontwikkeling
Inkomensregelingen
Fysieke bedrijfsinfrastructuur
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
Economische promotie
Arbeidsparticipatie

Programma 4. Leven
<i>Taakveld</i>
Verkeer en vervoer
Recreatieve havens
Openbaar vervoer
Openbaar basisonderwijs
Onderwijshuisvesting
Onderwijsbeleid en leerlingzaken
Sportbeleid en activering
Sportaccommodaties
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie
Musea
Cultureel erfgoed
Media
Openbaar groen en (openlucht) recreatie
Samenkracht en burgerparticipatie
Begraafplaatsen en crematoria

Programma 5. Omzien
<i>Taakveld</i>
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen
WSW en beschut werk
Beschermd wonen (WMO)
Maatwerkvoorzieningen (WMO)
Hulp bij het huishouden (WMO)
Begeleiding (WMO)
Dagbesteding (WMO)
Overige maatwerkarrangementen (WMO)
Jeugdhulp begeleiding
Jeugdhulp behandeling
Jeugdhulp dagbesteding
Jeugdhulp zonder verblijf overig
Pleegzorg
Gezinsgericht
Jeugdhulp met verblijf overig
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf
Gesloten plaatsing
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)
Jeugdbescherming
Volksgezondheid